

Změny u dohodářů vážně zasáhnou zdravotnictví i sociální služby

vloženo: 29.5.2023, 10.21

Novela zákoníku práce mění podmínky práce u pracovních dohod vážně ohrožuje chod zdravotnictví i sociálních služeb. Právě na dohodářích totiž často stojí služby pohotovostí, hospiců i pečovatelských služeb. Úpravu žádá evropská směrnice.

Transpoziční novela zákoníku práce reagující na požadavky evropské směrnice pracovního práva vážně komplikuje situaci ve zdravotnictví a sociálních službách v oblasti uzavírání dohod o provedení práce [DPP] a dohod o pracovní činnosti [DPČ]. Toto téma diskutovali poslanci na úterním [23.5.] Výboru pro zdravotnictví, tak i středečním [24.5.] Výboru pro sociální politiku.

„V rámci příprav novely jsme upozorňovali, že především dohody o pracovní činnosti jsou ve zdravotnictví hojně využívány,“ uvedl na jednání Výboru pro sociální politiku jeho předseda **Vít Kaňkovský** [KDU-ČSL].

A jak dodal, nejde jen o segment zdravotnictví. Dohody pokrývají velkou část pracovních úvazků i v sociálních službách [mobilní hospicová péče, terénní sociální služby aj.]. Důležité jsou ale i ve školství, zemědělství a dalších oborech. Podle něj jde o speciální nástroj pracovního trhu, na který si Češi zvykli. Problém však vyvstává v tom, že dohody v EU využívají ve velkém zejména Češi a pak už jen Slováci.

„My tím řešíme dlouhodobý koncepční problém, který tady máme,“ řekl.

Problém pak bobtná s tím, že nová úprava zavádí evidenci všech uzavřených dohod a mění částky, do kterých se z příjmů z dohod neodvádí sociální a zdravotní pojištění. Nově určí limit pro pojistné odvody v případě jediné dohody o provedení práce 25 procent průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství. U dohod u více zaměstnavatelů pak 40 procent měsíční hrubé mzdy. Od těchto částek zaměstnanec, respektive jeho zaměstnavatel odvede pojistné odvody. Tudíž mu ale i vznikne nárok například na dovolenou či její proplacení. Nově získají dohodáři rovněž nárok na příplatky za práci přesčas, v noci, o svátcích a víkendech.

Dohodáři drží zdravotnictví a sociální služby

Novinky se přímo dotýkají i zdravotnictví. Upozornili na to poslanci i zdravotního výboru. Podle nich nová zákonná úprava dohod přináší velký problém do personální politiky poskytovatelů zdravotní péče. Nově by totiž měli i lékaři a další zdravotníci po odpracování určitého počtu hodin v roce na dohodu nárok na několik dnů dovolené. Anebo by jim ji musel zaměstnavatel proplatit. Což, jak upozornil **Kaňkovský**, značí pro zaměstnavatele v problém. Jím je buď mzdový náklad navíc, nebo výpadek pracovní síly kvůli čerpání povinné dovolené.

Příkladem uvedl zdravotnické pohotovostní služby, které jsou podle něj ze 2/3 pokryty právě dohodami o pracovní činnosti.

„V tuto chvíli to podle mě dělá 70 procent nemocnic. U fakultních nemocnic, protože se do nich nabrali noví lékaři, už je tento institut využíván méně,“ upřesnil s tím, že se nyní všichni zamýšlejí nad řešením nové úpravy zákoníku práce.

Zdravotnická zařízení podle něj nemohou rázem zůstat bez dohod. Zajišťují stálou zdravotní péči. I proto poslanci o den dříve na jednání zdravotnického výboru přijali usnesení, které varuje před dopady nové zákonné úpravy práce na dohody. Podle poslanců výboru úprava nereflektuje potřeby českého zdravotnictví.

„Bylo to místy hodně vypjaté,“ zhodnotil jednání Výboru pro zdravotnictví **Kaňkovský**, který v něm rovněž zasedá.

Prostor pro výjimky není žádný

Vít Kaňkovský otevřel i téma možných výjimek pro zdravotnictví i jiných segmentů v oblasti uzavírání dohod. Podle vrchní ředitelky Sekce legislativy Ministerstva práce a sociálních věcí ČR [MPSV] Dany Roučkové ale ty nejsou možné. Z legislativní úpravy nelze vyjmout některé obory typu zdravotnictví nebo sociální služby. Takový přístup by podle ní narazil na odpor Evropské komise [EK].

„Dostávali bychom se na velmi ostrou hranu toho, že bychom byli v pozici, kdy nemáme ty směrnice řádně transformovány,“ vysvětlila.

A EK dle ní již s napětím očekává, jaký bude výsledek dlouho očekávané transpoziční novely zákoníku práce. Evropské směrnice, jak zdůraznila, nepamatují a neřeší takové pro Českou republiku a Slovensko specifické situace pracovněprávních vztahů. Jako jsou právě dohody.

„My s tím nemůžeme nic udělat. Protože ty směrnice jsou takto obecně formulovány,“ řekla.

Český právní řád se novým požadavkům evropské směrnice musí naopak podřídít.

„Nedá se nic dělat, všechny cestičky jsme probádali,“ uvedla.

Stejně jako u jakýchkoliv dalších změn podobného typu se i těmto změnám zaměstnavatelé podle ní přizpůsobí. I když to pro ně značí další vynaložené výdaje na dodržování zákona.

„A ty náklady by se měly umět zohlednit v té fázi dofinancování. Je to změna zákona a na tu musí reagovat,“ dodala Roučková.

Novela zákoníku práce je maximum možného

Podle **Víta Kaňkovského** by byla namíste alespoň výjimka pro lékaře v České republice s doloženými plnými úvazky. To proto, aby mohly nemocnice pokrýt služby pohotovostí. Pokud by lékař doložil plný úvazek, případně úvazek v rozsahu 0,8 pracovní doby v jiném typu smlouvy, pak by se na něj nevztahovala podmínka povinné dovolené, navrhl.

K tomu se ale vyjádřil ředitel odboru pracovněprávní legislativy MPSV Vladimír Horna. Podle něj ani takové vyjednání podmínky nepovažuje za realistické. EK by ji podle něj nepřijala. Jelikož každý pracovněprávní vztah se z pohledu dovolené a pracovních podmínek posuzuje zcela izolovaně. Zvláště pak, pokud jde o pracovní vztah sjednaný na jiný druh práce.

„Nevidím prostor pro to, jak bychom toto dokázali sloučit,“ řekl Horna s důrazem, že každý jednotlivý nárok je v každém pracovněprávním vztahu posuzován odděleně.

Do diskuze se za veřejnost zapojil odborník na pracovní právo prof. Petr Hůrka. Podle něj si transpozice zákoníku práce zkrátka vyžádá určitý ústup z dohod jako flexibilních pracovních pozic. Současné znění novely zákoníku práce považuje za maximum možného, které bude už tak problém vyložit spíše v Evropě než v České republice.

Z hlediska pracovněprávního práva jsou podle něj pro EK naprosto nepřijatelné podmínky, které přináší stávající fungování dohod v ČR. Kdy u nich není jasně stanovený rozvrh pracovní doby, překážky v práci, nároky na dovolenou a jiné.

Za velkou výhodu novely považuje zakotvení možnosti práce 80 hodin bez čerpané dovolené. Což podle něj značí „velkou fintu“. I tu ale bude Česko muset EK vysvětlit.

„Dohody o pracovní činnosti bez dovolených ale zcela jistě nepůjdou,“ řekl.

Dalším nákladem, se kterým musí nově počítat především poskytovatelé v oblasti sociálních služeb a zdravotnictví, budou příplatky za práci v noci. Za práci o svátcích, sobotách a nedělích. Případně za zmiňované nevybrané dovolené.